

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”
(для спеціалістів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни	
“Міжнародна інформация”	4
Зміст дисципліни “Міжнародна інформація”	6
Теми семінарських занять	18
Вказівки до виконання контрольної роботи	19
Теми рефератів	23
Список літератури	26

Підготовлено проф. кафедри Міжнародної інформації
О. М. Гончаренко

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародних відносин
(протокол № 5 від 21.04.09)

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління
персоналом*

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Тищенко*

Зам. № ВКЦ-4746

Формат 60x84/16 . Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний.

Ум. друк. 1,8 арк . Обл.-вид. арк. 1,31. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*

Надруковано в друкарні ДП ДП «Видавничий дім «Персонал»

О. М. Гончаренко Методичні матеріали щодо забезпечення са-
мостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародна інформація”.
— К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 31 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний
план, зміст дисципліни “Міжнародна інформація”, плани оглядових
лекцій, теми семінарських занять, вказівки до виконання контрольної
роботи, теми рефератів, термінологічний словник, а також список
літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Перехід посткомуністичних країн до розвитку демократичного суспільства не можливий без впровадження до освітньої системи фахівців у галузі міжнародних відносин нових дисциплін, однією з яких є “Міжнародна інформація”. В епоху глобалізації та розвитку новітніх інформаційно-комунікативних технологій важливою передумовою розвитку молодшої української держави є уміння координувати різноманітні інформаційні потоки, управляти інформаційним полем, захищати свій інформаційний простір від неправдивої та провокаційної інформації і водночас створювати умови та можливості для отримання об’єктивної, корисної і своєчасної інформації в інтересах розвитку суспільства.

Галузь знань, яка стосується формування відповідної системи знань у наш час ще недостатньо розроблена. В курсі «Міжнародна інформація» зроблено спробу використати найкращий досвід теорії та практики міжнародного інформаційного обміну, керуючись сучасною зарубіжною та вітчизняною літературою з цього питання.

Мега курсу — сформувати систему знань з питань міжнародного інформаційного обміну в епоху широкої глобалізації суспільних відносин, засвоїти основні принципи та засади сучасних інформаційно-комунікативних теорій та технологій і їх використання для захисту національних інтересів.

Вивчаючи дисципліну “Міжнародна інформація”, студент має оволодіти сучасною філософією та методологією міжнародного обміну інформацією, а не лише можливостями її технічного отримання і передачі. Розуміння цих проблем сприятиме формуванню стратегічного мислення, дасть можливість на основі оволодіння наукою та мистецтвом збору, передачі та аналізу інформації будувати сучасні інформаційно-аналітичні та прогностичні розробки в галузі інформаційної політики і міжнародних відносин.

Завдання курсу:

- ознайомлення з особливостями національної інформаційної політики розвинених демократичних країн, зокрема США, Великобританії, Німеччини, Франції;

17. *Методика інформаційної безпеки* / Кол. авт. — М.: Изд-во “Экзамен”, 2004.
18. *Мей Кристофер*. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. — К.: К. І. С., 2004.
19. *Пал Лесли А.* Аналіз державної політики: Пер. з англ. — К.: Основи, 1999.
20. *Петровський В. Ф.* Американская внешнеполитическая мысль. — М., 1986.
21. *Печен А.* Человеческие качества. — М., 1980.
22. *Пімошенко В. Л., Шкрабак І. В., Славенко Е. І.* Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. — К.: Лібра, 2004.
23. *Поздняков Э. А.* Внешнеполитическая деятельность и международные отношения. — М., 1994.
24. *Поздняков Э. А.* Философия и политика. — М., 1994.
25. *Почепцов Г. Г.* Информационные войны. — М.; К., 2000.
26. *Роль інформації у формуванні ринкової економіки: Монографія / Ю. Бажал, В. Вакуленко, І. Бондарчук та ін.; за ред. І. Розпутенка.* — К.: К. І. С., 2004.
27. *Хрусталева М. А.* Системное моделирование международных отношений. — М., 1988.
28. *Жюль К. К., Сиволоб Ю. В.* Информация, общественные науки, управление. — К., 1991.
29. *Янч К.* Прогнозирование научно-технического прогресса. — М., 1974.
30. *Deutch K.* The Analysis of International Relations. — N. Y., 1978.
31. *Holsti K.* International Politics. Relations. — N. Y., 1967.
32. *European Security and International Institution After the Cold War / Ed. by V. Carnovale.* — N. Y., 1995.
33. *Kegley Ch., Wittkopf E.* International Politics. Trends and Transformations. — 1998.
34. *Comparing Political Communication: Theories, cases, and challenges / Ed. by F. Esser, B. Pfetsch.* — Cambridge University Press, 2004.
35. *McChesney R / The Problem of the Media: U. S. communication politics in the 21st century.* — N. Y.: Monthly Review Press, 2004.

Додаткова

1. *Аналитические методы в исследовании международных отношений.* — М., 1982.
2. *Богданов Р. Г., Кокошин А. А. США: Информация и внешняя политика.* — М., 1997.
3. *Бурлацкий Ф. М., Галкин А. А. Социология, политика, международные отношения.* — М., 1984.
4. *Гендин А. М. Предвидение и цель в развитии общества.* Красноярск, 1970.
5. *Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко, О. М. Гончаренко та ін.* — К., 2001.
6. *Гончаренко О. М. Глобальні моделі і футурологічні утопії.* — К., 1983.
7. *Диксон А. Фабрики мысли.* — М., 1976.
8. *Капыгин Ю. М., Калитин Г. И. Основы теоретической информатики.* — К., 1990.
9. *Калінський А. Вступ до міжнародних відносин.* — Ч. I, Ч. II. — Л., 1993.
10. *Косолапов В. В., Гончаренко А. Н. XXI век в зеркале футурологии.* — М.: Мысль, 1983.
11. *Кукулка Ю. Проблемы теории международных отношений.* — М.: Прогресс, 1980.
12. *Курьяцева С. П., Колос В. В. Міжнародна інформація: Навч. посіб.* — К.: Вид. дім “Слово”, 2005.
13. *Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії: Монографія.* — К.: Наша культура і наука, 2000.
14. *Ліпка В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України / Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала.* — К.: Міленіум, 2003.
15. *Масс-медиа, сектор безопасности и власть. Роль новостных средств массовой информации в контроле и подотчетности сектора безопасности: Науч. пособ. / Под ред. М. Капарини.* — К., 2005.
16. *Мартини Дж. Технологическое прогнозирование.* — М., 1977.

- обговорення інформаційної політики міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, НАТО, ЄС, ОБСЄ, Ради Європи);
- визначення ролі та місця України в європейському та світовому інформаційному просторі;

- надання необхідних відомостей щодо сучасних методів ведення інформаційних війн та забезпечення інформаційної безпеки держави.

Курс “Міжнародна інформація” органічно поєднується з такими навчальними дисциплінами, як “Міжнародні відносини”, “Міжнародне право” та “Зв’язки із громадськістю”.

Програмою передбачено висвітлення найважливіших ключових питань курсу на лекціях, проведення семінарських занять та самостійне опрацювання матеріалу на основі методичних рекомендацій з написанням контрольної роботи (за одним із наданих варіантів).

Завершальна форма оцінювання знань — іспит.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Міжнародна інформація в епоху глобалізації
1	Інформаційна парадигма сучасної цивілізації: від економічного до інформаційного детермінізму
2	Інформаційне суспільство та його характерні особливості
3	Інформаційний підхід в теорії та практиці міжнародних відносин
4	Правові основи міжнародної інформації

36. *Почепцов Г. Г., Чулут С. А.* Інформаційна політика: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006.
37. *Стоун Девора.* Парадокс політики. Мислетцтво ухвалення політичних рішень. — К.: Альтернативи, 2000.
38. *Сумська О. О.* Інформаційне поле особистості: Монографія. — К.: ДАКЖКіМ, 2003.
39. *Себайн Дж. Г., Торсон Т. Л.* Історія політичної думки. — К.: Основи, 1997.
40. *Тинберген Я.* Перестройка мирового порядка. — М., 1986.
41. *Тойби А.* Постижение истории. — М., 1991.
42. *Теория* прогнозирования и принятие решений. — М., 1977.
43. *Україна 2000 і далі:* геополітичні пріоритети та сценарії розвитку. — К.: НІСД, 1999.
44. *Теория* международных отношений: Хрестоматия / Сост., науч. ред. и коммент. П. А. Цыганкова. — М.: Гардарики, 2002.
45. *Уткин А. И.* Американская футурология. — М., Наука, 1992.
46. *Фукуяма Ф.* Конец истории // США: экономика, политика, идеология. — 1990. — № 5
47. *Франкель Б.* Постіндустріальні утопісти: Пер. з англ. — К.: Ніка-Центр, 2005 р.
48. *Хантингтон С.* Столкновение цивилизаций // Полис. — 1994. — № 1.
49. *Хилсмен Р.* Стратегическая разведка и политические решения. — М., 1957.
50. *Цыганков П. А.* Теория международных отношений: Учеб. пособие. — М.: Гардарики, 2002.
51. *Шахназаров Г. И.* Грядущий миропорядок. — М., 1986.
52. *Шлепаков А. Н., Гавериленко Ю. Н., Потемкин Б. В.* Военно-стратегические концепции, прогнозы и мероприятия правительства США. — К.: ІСЭПЗС, 1988.
53. *Юдин О. К., Богун В. М.* Інформаційна безпека держави: Навч. посіб. — Х.: Консул, 2005.
54. *Baylis J.(Ed.)* Globalization of World Politics. — N-Y., L., 1998.
55. *Feltham R.* Diplomatic Handbook. — L., 1998.

1	2
	Змістовий модуль II. Інформаційна політика і міжнародні відносини
5	Інформаційний вимір сучасної системи міжнародних економічних і політичних відносин
6	Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики
7	Міжнародна інформаційна політика
8	Інформаційна безпека на національному та міжнародному рівнях
	Змістовий модуль III. Масові комунікації та системи мас-медіа в міжнародних відносинах
9	Роль комунікації у глобальному інформаційному просторі
10	Моделювання інформаційно-комунікативного процесу
11	Моделі масової комунікації
12	Дипломатія як інформаційно-комунікативний процес
13	Політичні комунікації та державна політика
	Змістовий модуль IV. Інформаційно-аналітичні моделі майбутнього світової економіки та міжнародних відносин
14	Еволюція аналітичних концепцій і моделей суспільного розвитку
15	Міжнародні відносини і футурологія
16	Основні положення та постулати класиків постіндустріалізму
17	Глобальні проблеми та перспективи розвитку світової економіки та цивілізації загалом у футурологічних моделях та прогнозах
18	Сучасні інформаційно-прогностичні розробки міжнародних організацій та урядових структур окремих країн
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ”

Змістовний модуль І. Міжнародна інформація в епоху глобалізації

**Тема 1. Інформаційна парадигма сучасної цивілізації:
від економічного до інформаційного детермінізму**

Інформація, комунікація і соціальний прогрес. Базові поняття та визначення. Інформаційні процеси в класичній теорії інформації. Концепція інформації в сучасній науці. Математичний, фізичний, комунікаційний та соціальний підходи. Соціальна інформатика та її еволюція. Інформаційні процеси та соціальні системи.

Література: основна [5; 6];
додаткова [2; 3; 8; 9; 11; 26; 28]

Тема 2. Інформаційне суспільство та його характерні особливості

Інформаційне суспільство. Основні ознаки інформаційного суспільства. Історичні етапи розвитку та формування інформаційного суспільства. Мак-Люен та ідея “глобального села”. Переваги та небезпеки процесу глобалізації і становлення інформаційного суспільства.

Література: основна [3; 48; 50; 54];
додаткова [5; 6; 10; 12; 18; 26 35]

Тема 3. Інформаційний підхід в теорії та практиці міжнародних відносин

Міжнародна інформація: визначення, основні поняття і дефініції, сучасні концептуально-теоретичні інтерпретації. Інформаційні процеси та комунікаційні потоки в системі міжнародних відносин (СМВ).

Література: основна [3; 10; 11; 33; 45];
додаткова [2; 3; 11; 12; 30; 31]

19. *Європейські комунікації* (політичні, економічні, правові, суспільні та культурні аспекти.): Кол. моногр. — К.: Центр вільної преси, 2007.
20. *Зернецька О. В.* Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародної масової комунікації і міжнародні відносини. — К.: Освіта, 1999.
21. *Інформаційна безпека: контрманіпулятивні стратегії* (Інформаційна безпека держави) / Електронна версія. — К.: Центр вільної преси, 2007.
22. *Карпенко В. О.* Інформаційна політика та безпека. — К.: Нора-Друк, 2006.
23. *Козак Ю. Т., Ковалевський В. А., Рженишевський К. І.* Міжнародна економіка в питаннях та відповідях. — К.: Центр навч. л-ри, 2004.
24. *Корню Д.* Етика засобів масової інформації: Пер. з фр. — К.: К. І. С., 2004.
25. *Ключников Б. Ф.* Концепции и прогнозы нового международного экономического порядка. — М.: Наука, 1982.
26. *Калмон Ж.* Дипломат: Пер. с фр. — К.: Полиграфкнига, 1997.
27. *Кузнецов И. Н.* Учебник по информационно-аналитической работе. — М., 2001.
28. *Леонтьев В.* Будущее мировой экономики. — М., 1988.
29. *Макаренко С. А.* Європейська інформаційна політика: Монографія. — К., 2000.
30. *Макаренко С. А.* Міжнародні інформаційні відносини: Монографія. — К., 2002.
31. *Міжнародні відносини* (Історія. Теорія. Економіка): Навч. посіб. / За ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. — Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002.
32. *Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози:* Кол. моногр. — К.: Центр вільної преси, 2006.
33. *Плэтт В.* Информационная работа стратегической разведки. — М., 1997.
34. *Почепцов Г. Г.* Коммуникационные технологии 20 века. — М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2002.
35. *Плэтт В.* Добывание, анализ и обработка стратегических разведывательных данных. — М.: ММ Медиа Дистрибьюшн, 2006.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Арон Р. Мир і війна між націями. — К., 2001.
2. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г. М. Перелеліці, О. М. Субтельного. — К.: Вид. дім “Стилос”, 2005.
3. Бондар І. Міжнародна інформація. — Л.: Вид-во “Новий світ–2000 р.”, 2005.
4. Бестужев-Лада І. В. Прогнозирование в социологических исследованиях. — М.: Мысль, 1978.
5. Бжезинский Зб. Великая шахматная доска. — М., 1999.
6. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г., Гончаренко О. М. та ін. Глобальні трансформації і стратегії розвитку: Монографія. — К., 1998.
7. Гайдуків Л. Ф., Кремень В. Г., Губернський та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. — К.: Либідь, 2001.
8. Галенко О. І., Камінський Є. Є., Кірсенко М. В. та ін. Нариси з історії дипломатії України. — К.: Альтернативи, 2001.
9. Гончаренко А. Н. Комплексное прогнозирование в системе “общество — окружающая среда”. — К., 1986.
10. Гончаренко А. Н. Прогнозирование в системе национальной безопасности и внешнеполитическом механизме США. — К., 1993.
11. Гончаренко О. М. Військово-політичне прогнозування США. — К., 1986.
12. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: Навч. посіб. — К.: Либідь, 1998.
13. Гуменюк Б. І., Щерба О. В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2001.
14. Глобальні трансформації та стратегії розвитку. — К., 1999.
15. Данильчак О. Г., Дзюба О. П., Панов М. І. Національна безпека України: сутність, структура та напрямки реалізації. — Х.: Фоліо, 2002.
16. Дольникова Р. Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики государств. — М., 1980.
17. Доронина Н. И. Международные конфликты. — М., 1981.
18. Дугин А. Основы геополитики. — М., 1997.

Тема 4. Правові основи міжнародної інформації

Інформаційне право і міжнародні відносини. Свобода інформації та інформаційна етика. Інформаційне законодавство України. Основні положення Конституції України стосовно права на інформацію.

Література: основна [3; 24; 29; 32; 36; 47];
додаткова [12; 13; 19; 27]

Ключові слова і терміни	
• Інформація; • інформаційний детермінізм; • інформаційна парадигма; • комунікація; • соціальні системи; • інформаційне суспільство; • глобалізація; • міжнародна інформація	• дефініція; • комунікаційні угоди; • інформаційний вибух; • інформаційні війни; • інформаційне право; • зовнішньополітичний механізм; • інформаційна етика; • Система міжнародних відносин (СМВ)

Тема рефератів

1. Основні підходи до визначення міжнародної інформації.
2. Інформаційні процеси в класичній теорії інформації.
3. Концепція інформації у сучасній науці.
4. Концепція інформації у сучасній науці.
5. Математичний підхід до вивчення міжнародної інформації.
6. Фізичний підхід до вивчення міжнародної інформації.
7. Комунікаційний підхід до вивчення міжнародної інформації.
8. Соціальний підхід до вивчення міжнародної інформації.
9. Соціальна інформатика та її еволюція.
10. Інформаційні процеси та соціальні системи.
11. Інформаційне суспільство як явище.
12. Основні ознаки інформаційного суспільства.
13. Історичні етапи розвитку та формування інформаційного суспільства.
14. Мак-Ліоен та ідея “глобального села”.

15. Переваги та небезпеки процесу глобалізації і становлення інформаційного суспільства.

Теми для обговорення

1. Сучасні концептуально-теоретичні інтерпретації міжнародної інформації.
2. Інформаційні процеси та комунікаційні потоки в системі міжнародних відносин (СМВ).
3. Інформаційне право і міжнародні відносини.
4. Свобода інформації та інформаційна етика.
5. Інформаційне законодавство України.

Змістовний модуль II. Інформаційна політика і міжнародні відносини

Тема 5. Інформаційний вимір сучасної системи міжнародних економічних і політичних відносин

Міжнародна інформація та національні інтереси, цілі і цінності в зовнішньо-політичному механізмі демократичних країн світу. Національна інформаційна політика. Національна інформаційна політика розвинених країн Заходу: США, Великобританії, Франції, Німеччини. Національна інформаційна політика Росії. Національна інформаційна політика України.

Література: основна [30; 31; 33; 35; 37; 44]; додаткова [9; 19; 20; 23; 24; 26; 27; 31; 32]

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики

Інформаційна робота стратегічної розвідки. Стратегічна і зовнішньополітична розвідка як наука і мистецтво збору, передачі і аналізу інформації. Основні компоненти зовнішньополітичної та розвідувальної інформації. Основні принципи та стадії інформаційної роботи. Критерії цінності розвідувальної інформації. Чинники зниження цінності інформації. Передбачення як центральна функція розвідки. Корисність і своєчас-

Інформаційний простір — це сума складних інформаційних технологій, які є основою і визначальним компонентом промислово-економічного комплексу транснаціональних спілнот, які впливають на формування світоглядних процесів у суспільстві (*Шрейдер*. Теорія комунікацій).

Інформаційні ресурси — це засоби, запаси, можливості і джерела інформації, які визначають роль і місце держави у світі і виступають стратегічним показником національного багатства країни.

Визначення інформаційних ресурсів є як в Конституції держави, так і в загальних законах про інформацію та доступ до інформації. “До інформаційних ресурсів України входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення” (Закон України “Про інформацію”).

Інформаційний потенціал — це сукупність інформаційних засобів країни, що включають комп’ютерні мережі, національну систему інформації (національну інфраструктуру), сукупність самої інформації, а також різновиди інформації. Сюди входять також інформаційно-аналітичні служби, видавництва, кіно, засоби масової комунікації і електронні видання.

Національний інформаційний продукт — матеріальний або нематеріальний результат інформаційної діяльності, що створюється на основі поєднання інтелектуальної діяльності людини та синтезованих засобів зв’язку.

Конвергенція засобів зв’язку — це поєднання різних засобів зв’язку у світових інформаційних джерелах.

Міжнародна інформація (МІ) — це процес глобальної комунікації між суб’єктами міжнародних відносин, які виникають у всіх сферах життєдіяльності держави і суспільства при отриманні, зберіганні та використанні інформації.

Міжнародна інформація визначається як сукупність відомостей про систему міжнародних відносин, а також про структуру, загальні властивості інформації і питання, пов’язані з пошуком, збиранням, аналізом та розповсюдженням інформації у системі міжнародних відносин.

26. Інформаційне право в сучасних міжнародних відносинах.
27. Свобода слова та інформаційна етика.
28. Застосування інформаційних технологій в міжнародному туризмі.
29. Проблеми інформаційної безпеки України.
30. Проблеми розвитку систем масової комунікації в Україні.
31. Масові комунікації та комунікаційні мережі в міжнародних відносинах.
32. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у створенні позитивного іміджу України на міжнародній арені.
33. Інформаційна політика європейських міжнародних організацій: компаративний аналіз.
34. Теорія постіндустріального суспільства Дж. Гелбрейта.
35. Теорія технологного суспільства Зб. Бжезинського.
36. Теорія “глобального села” Мак-Люена.
37. Перші доповіді Римському клубу.
38. Майбутнє світової економіки в доповідях Римському клубу.
39. Доповідь Римському клубу Б. Гаврилишина.
40. Принципи та моделі постіндустріального та інформаційного суспільств Д. Белла та О. Тоффлера.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

До основних понять міжнародної інформації належать такі складові, як *міжнародна інформація, міжнародний інформаційний простір, інформаційні ресурси, інформаційний потенціал, національний інформаційний продукт і джерела інформації*.

Міжнародна інформація визначається як сукупність відомостей, що характеризують структуру, загальні властивості інформації, а також питання, пов’язані з їх пошуком, аналізом та розповсюдженням у системі міжнародних відносин (МВ).

Поняття “інформаційний простір” має кілька визначень:

Інформаційний простір — це система середовища буття людини, яка забезпечує життєдіяльність будь-якої системи, зокрема — системи міжнародних відносин (*Паньшин В. Н.* Концепція формування інформаційного пространства стран-участниц СНГ. — Минск, 1996).

ність — найважливіші критерії інформаційно-аналітичної роботи. Основні проблемні питання інформаційної роботи.

Література: основна [10; 12; 15; 17; 18; 27; 33; 49]; додаткова [1; 2; 4; 13; 17; 22; 30]

Тема 7. Міжнародна інформаційна політика

Регіональні концепції і моделі інформаційної політики. Інформаційна політика міжнародних організацій: ООН, ЮНЕСКО, НАТО, ЄС, ОБСЄ, Ради Європи та ін. Інформаційна політика ТНК, неурядових організацій та мас-медіа.

Література: основна [19; 21; 24; 29; 30; 31]; додаткова [9; 15; 35]

Тема 8. Інформаційна безпека на національному та міжнародному рівнях

Поняття інформаційної безпеки. Інформаційне домінування, інформаційна агресія та спеціальні інформаційні операції. Інформаційні війни. Національні та міжнародні системи захисту інформаційного простору.

Література: основна [4; 7; 11; 22; 31; 43; 53]; додаткова [47; 48; 58; 64; 73]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • Національний інтерес; • інформаційно-аналітичне забезпечення; • стратегічна розвідка; • національна безпека; • зовнішньополітична розвідка; • рівні вірогідності; 	<ul style="list-style-type: none"> • інформація і політика; • інформаційна безпека; • інформаційне домінування; • інформаційна агресія; • інформаційний простір; • регіональні концепції

Темі рефератів

1. Міжнародна інформація та національні інтереси.
2. Цілі і цінності в зовнішньополітичному механізмі демократичних країн світу.
3. Національна інформаційна політика США.
4. Національна інформаційна політика Великобританії.

Скласти таблицю за такою схемою

Фактори	Наукова робота	Інформаційна робота

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

- Інформаційні процеси та соціальні системи.
- Інформація та управління в “постіндустріальному суспільстві”.
- Застосування інформаційних технологій у зовнішній політиці та дипломатії.
- Інформаційна робота стратегічної і зовнішньополітичної розвідки.
- Інформаційна складова в теорії та практиці міжнародних переговорів.
- Етапи інформаційної роботи та їх динаміка.
- Інформаційна робота як процес творчого мислення.
- Стадії творчого мислення в інформаційній роботі.
- Методи інформаційної та аналітичної роботи.
- Роль медіа-індустрії у сучасних міжнародних відносинах.
- Використання методів суспільних наук в інформаційній роботі.
- Використання статистики та теорії ймовірності в інформаційній роботі.
- Соціальна інформатика в системі суспільних наук.
- Феномен глобалізації комунікації у сучасному світі.
- Основні ознаки інформаційного суспільства.
- Етапи і перспективи становлення глобального інформаційного суспільства.
- Національна інформаційна політика США.
- Національна інформаційна політика Великобританії.
- Національна інформаційна політика Франції.
- Національна інформаційна політика Росії.
- Національна інформаційна політика України.
- Інформаційна політика і діяльність Ради Європи.
- Інформаційна політика і діяльність Європейського Союзу.
- Інформаційна політика і діяльність ОБСЄ.
- Інформаційна політика і діяльність ЮНЕСКО.

- Національна інформаційна політика Франції.
- Національна інформаційна політика Німеччини.
- Національна інформаційна політика Росії.
- Національна інформаційна політика.
- Інформаційна робота стратегічної розвідки.
- Стратегічна і зовнішньополітична розвідка як наука і мистецтво збору, передачі і аналізу інформації.
- Основні компоненти зовнішньополітичної та розвідувальної інформації.
- Основні принципи та стадії інформаційної роботи (критерії цінності, проблемні питання).
- Програма створення ВТЦ і джерела їх фінансування.
- Інформаційна стратегія ЄС у галузі комунікацій. Європа і глобальне інформаційне суспільство.
- Міжнародна політика Ради Європи в галузі комунікації.
- Інформаційна політика ООН. Діяльність департаменту еко-номічної і соціальної інформації.
- Регіональна інформаційна політика ЮНЕСКО.

Теми для обговорення

- Доповідь Шона Макбрайда “Багато голосів — один світ”.
- Диспропорції у міжнародному інформаційному обміні.
- Інформаційна політика ТНК.
- Інформаційна політика неурядових організацій та мас-медіа.
- Проект Концепції інформаційної безпеки України.
- Міжнародні системи захисту інформаційного простору.
- Значення інформаційної безпеки в сучасному світі.

Змістовий модуль III. Масові комунікації та системи мас-медіа в міжнародних відносинах

Тема 9. Роль комунікацій у глобальному інформаційному просторі

Розвиток теорії комунікації. Основні функції комунікації. Види і типи комунікації. Порівняльний аналіз міжособистісної, групової, масової та глобальної комунікації. Сучасні ін-

2. Національна інформаційна політика України на сучасному етапі.
3. Принципи та моделі постіндустріального та інформаційного суспільств Д. Белла та О. Тоффлера.

Практичне завдання

Порівняльний аналіз міжособистісної, групової, масової та глобальної комунікації.

Скласти таблицю за такою схемою:

Комунікації			
міжособистісна	групова	масова	глобальна

Варіант 7

Теоретичні питання

1. Інформаційна робота як процес творчого мислення.
2. Інформаційна політика і діяльність Європейського Союзу.
3. Майбутнє світової економіки в доповідях Римському клубу.

Практичне завдання

Інформаційна політика західних держав (США, Великобританії, Франції, Німеччини): компаративний аналіз.

Скласти таблицю за такою схемою:

№ пор.	Назва держави	Напрями інформаційної політики

Варіант 8

Теоретичні питання

1. Методи інформаційної та аналітичної роботи.
2. Моделювання інформаційно-комунікативних процесів.
3. Інформаційна політика та діяльність НАТО.

Практичне завдання

Порівняльний аналіз інформаційної та наукової роботи.

формаційно-комунікативні технології. Інформаційне поле та цільова аудиторія. Етика ЗМІ.

Література: основна [2; 20; 34; 29; 30; 34; 38]; додаткова [10; 12; 18]

Тема 10. Моделювання інформаційно-комунікативного процесу

Фізичні та гуманітарні комунікаційні моделі. Модель Р. Якобсона. Модель Г. Ласвела. Модель У. Шрамма. Універсальна модель комунікації К. Шеннона та І. Уївера. Моделі комунікації з точки зору соціології, політології, психології, паблік рилейшнз, реклами та пропаганди.

Література: основна [20; 24; 29; 30; 34; 38]; додаткова [5; 13]

Тема 11. Моделі масової комунікації

Вплив науково-технічної революції на розвиток систем масової комунікації. Модель “максимального ефекту”, модель “мінімального ефекту” та конструктивістська модель. Становлення та функції медіа-імперій в інформаційному суспільстві. Масові комунікації та комунікаційні мережі в міжнародних відносинах. Роль міжнародних ПР на сучасному етапі.

Література: основна [14; 20; 29; 34]; додаткова [9; 15]

Тема 12. Дипломатія як інформаційно-комунікативний процес

Визначення дипломатії. Етапи розвитку дипломатії. Структура. Процеси, цілі діяльності. Традиційна дипломатія, нова дипломатія, дипломатія холодної війни, дипломатія після холодної війни. Функції дипломатії. Теорія переговорів та медіа-дипломатія в епоху глобальних масових комунікацій. Віртуальна дипломатія в концепції нової дипломатії США.

Література: основна [6; 8; 13; 26; 54; 55]; додаткова [15; 25; 30; 31; 33]

Тема 13. Політичні комунікації та державна політика

Роль державних і комерційних агентств новин та нові технології публіситі. Україна в європейському і світовому масово-комунікаційному просторі. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у створенні позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Література: основна [2; 24; 30; 34];
додаткова [15; 31; 34; 35]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • Масові комунікації; • системи мас-медіа; • інформаційний простір; • теорія комунікацій; • функції комунікацій; • види комунікацій; • інформаційне поле; • цільова аудиторія; • публіситі; • віртуальна дипломатія; • етика ЗМІ; 	<ul style="list-style-type: none"> • інформаційно-комунікативний процес; • комунікаційні моделі; • паблік рилейшнз (PR); • реклама; • пропаганда; • комунікаційні мережі; • модель “мінімального ефекту”; • модель “максимального ефекту”; • конструктивістська модель

Темі рефератів

1. Розвиток теорії комунікації.
2. Основні функції комунікації.
3. Види і типи комунікації.
4. Сучасні інформаційно-комунікативні технології.
5. Етика ЗМІ.
6. Комунікаційна модель Р. Якобсона.
7. Комунікаційна модель Г. Лассвела.
8. Комунікаційна модель У. Шрамма.
9. Універсальна модель комунікації К. Шеннона та І. Уївера.
10. Моделі комунікації з точки зору соціології, політології та психології.

Скласти таблицю за такою формою:

Етап	Структура	Процес	Завдання та цілі

Варіант 4

Теоретичні питання

1. Інформаційна робота стратегічної і зовнішньополітичної розвідки.
2. Національна інформаційна політика Росії на сучасному етапі.
3. Теорія технотронного суспільства Зб. Бжезинського.

Практичне завдання

Етапи розвитку систем масової комунікації.

Скласти таблицю за такою формою:

Період	Засоби	Завдання

Варіант 5

Теоретичні питання

1. Інформаційне право у сучасних міжнародних відносинах.
2. Інформаційна складова в теорії та практиці міжнародних переговорів.
3. Теорія постіндустріального суспільства Дж. Гелбрейта.

Практичне завдання

Характерні ознаки інформаційно-аналітичних моделей технологічного детермінізму.

Скласти таблицю за такою формою:

Технооптимізм		Технопесимізм	
Представники	Індикатори	Представники	Індикатори

Варіант 6

Теоретичні питання

1. Етапи інформаційної роботи та їх динаміка.

Варіант 1

Теоретичні питання

1. Інформаційні процеси та соціальні системи.
2. Національна інформаційна політика США.
3. Проблеми інформаційної безпеки України.

Практичне завдання

Інформаційна політика європейських міжнародних організацій: компаративний аналіз.

Скласти таблицю за такою формою:

№	Назва організації	Особливості інформаційної політики

Варіант 2

Теоретичні питання

1. Інформація та управління в “постіндустріальному суспільстві”.
2. Національна інформаційна політика Великобританії.
3. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у створенні позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Практичне завдання

Характерні ознаки інформаційного суспільства.

Скласти таблицю за такою формою:

№	Характерні ознаки	Переваги	Небезпеки

Варіант 3

Теоретичні питання

1. Застосування інформаційних технологій у зовнішній політиці та дипломатії.
2. Національна інформаційна політика Франції.
3. Доповідь Римському клубу Б. Гаврилишина.

Практичне завдання

Етапи розвитку дипломатії.

11. Моделі комунікації з точки зору паблік рилейпнз, реклами та пронаганди.
12. Вплив науково-технічної революції на розвиток систем масової комунікації.
13. Модель “максимального ефекту” та модель “мінімального ефекту”.
14. Становлення та функції медіа-імперій в інформаційному суспільстві.
15. Масові комунікації та комунікаційні мережі в міжнародних відносинах.
16. Роль міжнародних ПР на сучасному етапі.
17. Теорія переговорів та медіа-дипломатія в епоху глобальних масових комунікацій.
18. Віртуальна дипломатія в концепції нової дипломатії США.

Темі для обговорення

1. Інформаційна діяльність дипломатичних представництв у країні перебування.
2. Інформаційне забезпечення візитів.
3. Роль державних і комерційних агентств новин та нові технології пабліситі.
4. Україна в європейському і світовому масово-комунікаційному просторі.
5. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у створенні позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Змістовий модуль IV. Інформаційно-аналітичні моделі майбутнього світової економіки та міжнародних відносин

Тема 14. Еволюція аналітичних концепцій і моделей суспільного розвитку

Світоглядно-політичний дуалізм Заходу і Сходу. Еволюція моделей суспільного розвитку від Давньої Греції і Стародавнього Риму до початку XX століття. Теорії історичного еволюціонізму та соціального дарвінізму. Основні принципи теорії еліт, теорії війни і миру, теорії олігархії. Критерії

тоталітаризму за Зб. Бжезинським. Геополітика та політичний реалізм як сучасні “інтегральні зовнішньополітичні концепції” та їх вплив на міжнародну інформаційну політику держав.

Література: основна [1; 18; 39; 43; 45];
додаткова [2; 6; 10]

Тема 15. Міжнародні відносини і футурологія

Класифікація базових шкіл і течій сучасної футурології міжнародних відносин. “Оптимістичний і песимістичний” напрями, технологічний детермінізм і розчарування в прогресі. Концепції “індустріального”, “постіндустріального”, “технетронного”, “інформаційного” та “електронного” суспільств.

Література: основна [5; 10; 45; 46; 54];
додаткова [6; 7; 10; 11; 16; 28; 29; 33]

Тема 16. Основні положення та постулати класиків постіндустріалізму

Особливості моделей та прогнозів суспільного розвитку У. Ростоу, Дж. Гелбрейта, Д. Белла, Зб. Бжезинського, У. Фромма, Дж. Макдермотта, Г. Кана, Дж. Нейсбітта, А. Азімова, О. Тоффлера та ін.

Література: основна [10; 41; 45; 46; 54];
додаткова [6; 7; 10; 11; 16; 29]

Тема 17. Глобальні проблеми та перспективи розвитку світової економіки та цивілізації загалом у футурологічних моделях та прогнозах

Доповіді Римському клубу та їх роль у сучасному світі. Перші доповіді Римському клубу.

Майбутнє світової економіки в доповідях Римському клубу. Доповідь Римському Клубу Б. Гаврилишина. Моделі і прогнози Дж. Форрестера, Д. Медоуза, М. Месаровича, Е. Пестеля, Д. Габора, Е. Ласло, Т. Монбріалья, Дж. Боткіна, А. Кінга, Б. Гаврилишина та ін.

Література: основна [3; 6; 16; 23; 25; 28; 37; 40; 42; 43; 45];
додаткова [6; 10; 33]

Питання для обговорення

1. Моделювання процесу масової комунікації: моделі “максимального ефекту” та “мінімального ефекту” і конструктивістська модель.

2. Становлення та функції медіа-імперій в інформаційному суспільстві.

3. Інформація та дипломатична діяльність.

4. Пояснення до виконання самостійного завдання “Етапи розвитку дипломатії”.

Література: основна [6; 8; 13; 26; 54; 55];
додаткова [15; 25; 30; 31; 33]

Семінар 5, 6, 7

Тема 15, 16, 17

Технооптимізм та технопесимізм в інформаційно-аналітичних моделях суспільного розвитку

Питання для обговорення

1. Теорія постіндустріального суспільства Дж. Гелбрейта.

2. Теорія техноетронного суспільства Зб. Бжезинського.

3. Перші доповіді Римському клубу.

4. Майбутнє світової економіки в доповідях Римському клубу.

5. Доповідь Римському клубу Б. Гаврилишина.

6. Принципи та моделі постіндустріального та інформаційного суспільств Д. Белла та О. Тоффлера.

7. Аналіз самостійного завдання “Характерні ознаки інформаційно-аналітичних моделей технологічного детермінізму”.

Література: основна [3; 5; 6; 10; 16; 23; 25; 28; 37; 40-42; 45; 46; 54];
додаткова [6; 7; 10; 11; 16; 28; 29; 33]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Кожен студент виконує один із запропонованих варіантів контрольної роботи, номер якого відповідає останній цифрі номера його залікової книжки.

2. Поняття інформаційної безпеки держави.
3. Інформаційні війни та спеціальні інформаційні операції.
4. Національні та міжнародні системи захисту інформаційного простору.

Тема 14

1. Світоглядно-політичний дуалізм Заходу і Сходу. Еволюція моделей суспільного розвитку від Давньої Греції і Стародавнього Риму до початку ХХ століття.
2. Теорії історичного еволюціонізму та соціального дарвінізму. Основні принципи теорії еліт, теорії війни і миру, теорії олігархії. Критерії тоталітаризму за Зб. Бжезинським.
3. Геополітика та політичний реалізм як сучасні «інтегральні зовнішньополітичні концепції» та їх вплив на міжнародну інформаційну політику держав.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1, 2

Тема 2. Інформаційне суспільство та його характеристики

Питання для обговорення

1. Поняття та визначення “інформаційного суспільства”.
2. Історичні етапи розвитку та формування інформаційного суспільства.
3. Інформаційне суспільство та глобалізація. Переваги та небезпеки процесу глобалізації.
4. Пояснення щодо виконання самостійного завдання “Характерні ознаки інформаційного суспільства”.

Література: основна [3; 54];
додаткова [5; 6; 10; 12; 18; 26; 35]

Семінар 3, 4

Тема 11. Моделі масової комунікації

Тема 12. Дипломатія і міжнародні переговори як комунікаційний процес

Тема 18. Сучасні інформаційно-прогностичні розробки міжнародних організацій та урядових структур окремих країн

Прогнози та моделі нового світового економічного порядку — ООН, ЮНЕСКО, ЄБРР, ЄС, РФ, ЦРУ, ФСВ РФ та ін. Футурологічні розробки федеральних відомств та структур європейських країн, США, Китаю, Японії. Альтернативні моделі ролі та місця України в світі майбутнього.

Література: основна [12–14; 28; 46; 50; 74];
додаткова [7; 19; 20; 22; 34; 40; 49; 66; 79]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • Інформаційно-прогностичні розробки; • урядові структури; • новий світовий економічний порядок; • аналітичні концепції; • еволюція аналітичних концепцій; • світоглядно-політичний дуалізм Заходу; • світоглядно-політичний дуалізм Сходу; • історичний еволюціонізм; • індустриальне суспільство; • постіндустріальне суспільство; • техногонне суспільство; • інформаційне суспільство; • електронне суспільство; • походження Римського клубу; • глобальні проблеми цивілізації; • федеральні відомства; 	<ul style="list-style-type: none"> • розробки федеральних відомств; • теорія еліт; • теорія війни і миру; • теорія олігархії; • критерії тоталітаризму; • політичний реалізм; • соціальний дарвінізм; • футурологія; • течії футурології; • базові школи футурології; • сучасна футурологія; • технологічний детермінізм; • моделі суспільного розвитку; • прогнози суспільного розвитку; • Римський клуб; • Римський клуб та світова економіка

Теми рефератів

1. Світоглядно-політичний дуалізм Заходу і Сходу.
2. Еволюція моделей суспільного розвитку від Давньої Греції і Стародавнього Риму до початку XX століття.
3. Теорії історичного еволюціонізму та соціального дарвінізму.
4. Основні принципи теорії еліт.
5. Основні принципи теорії війни і миру.
6. Основні принципи теорії олігархії.
7. Критерії тоталітаризму за Зб. Бжезинським.
8. Геополітика та політичний реалізм як сучасні «інтегральні зовнішньополітичні концепції» та їх вплив на міжнародну інформаційну політику держав.
9. Класифікація базових шкіл і течій сучасної футурології міжнародних відносин.
10. Концепції “індустріального” суспільства.
11. Концепції “постіндустріального” суспільства.
12. Концепції “техногенного” суспільства.
13. Концепції “інформаційного” суспільства.
14. Концепції “електронного” суспільства.
15. Особливості моделі У. Ростоу.
16. Особливості моделі Дж. Гелбрейта.
17. Особливості моделі Д. Белла.
18. Особливості моделі Зб. Бжезинського.
19. Особливості моделі У. Фромма.
20. Особливості моделі Дж. Макдермотта.
21. Особливості моделі Г. Кана.
22. Особливості моделі О. Тоффлера.
23. Римський клуб.

Теми для обговорення

1. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ООН.
2. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ЮНЕСКО.
3. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ЄВРР.
4. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ЄС.

5. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку РС.
6. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ЦРУ.
7. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку ФСБ.
8. Прогнози та моделі нового світового економічного порядку РФ.
9. Футурологічні розробки США.
10. Футурологічні розробки Китаю.
11. Футурологічні розробки РФ.
12. Футурологічні розробки Японії.
13. Альтернативні моделі ролі та місця України у світі майбутнього.

ПЛАН ОГЛЯДОВИХ ЛЕКЦІЙ

(10 годин)

Тема 1

1. Інформація, комунікація і соціальний прогрес.
2. Базові поняття та визначення.
3. Концепція інформації у сучасній науці.
4. Інформаційні процеси та соціальні системи.

Тема 3, 4

1. Міжнародна інформація: визначення, основні поняття і дефініції, сучасні концептуально-теоретичні інтерпретації.
2. Інформаційне право і міжнародні відносини.
3. Інформаційне законодавство України.

Тема 5, 6

1. Національна інформаційна політика США, Великобританії, Франції, Німеччини, Росії.
2. Національна інформаційна політика України.
3. Інформаційна робота стратегічної розвідки.

Тема 7, 8

1. Інформаційна політика міжнародних організацій: ООН, ЮНЕСКО, НАТО, ЄС, ОБСЄ, Ради Європи.